

І.А.Наваренко

ВЗАЄМОДІЯ ПРОСОДИЧНИХ ЗАСОБІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЦІЛІСНОСТІ ТЕКСТУ ІСПАНСЬКОЇ КАЗКИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЇЇ СПРИЙНЯТТЯ

Сучасний етап розвитку лінгвістики характеризується активним включенням просодії у сферу комплексного аналізу текстів, в основі якого лежить урахування зв'язності дискурсу, а також взаємозумовленості й взаємодії одиниць усіх мовних рівнів. Наукова парадигма багатовимірності (Ф.Капра) враховує, що у процесі укрупнення одиниці дослідження (від слова і словосполучення до тексту) кількість факторів, що впливають на мовленнєву варіативність, різко збільшується, а самі фактори набувають різного комунікативно-прагматичного навантаження. У зв'язку з цим інтерес науковців викликає проблема визначення закономірностей просодичної організації дискурсів відповідно до їхньої жанрової специфіки і прагматичної спрямованості.

Вивчення специфічних ознак тексту казки привертало увагу багатьох сучасних мовознавців. Досліджувалися структурно-типологічні (Є.М.Мелетинський, Л.В. Овчинникова, В.Я. Пропп), стилістичні (Т.І. Вавринюк, О.Н. Гронська), фонетичні (М.Б. Дворжецька, Т.І. Саєнко), лінгвопрагматичні (Н.Л. Мастилко) та лінгвокогнітивні особливості (Н.Ф. Єремєєва, К.П. Єсипович, Ю.В. Мамонова). Проте дослідження ролі просодичних засобів у реалізації комунікативно-прагматичного потенціалу тексту іспанської казки дотепер не було предметом аналізу в лінгвістичних студіях.

Актуальність обраної теми визначається загальною спрямованістю сучасних мовознавчих досліджень на вивчення просодичної організації різножанрових текстів. Просодія тексту іспанської казки становить особливий інтерес для мовознавчих студій у плані вивчення впорядкування інформації в образах текстів цього жанру з виходом у площину лінгвокогнітивних процесів, що сприятиме з'ясуванню механізмів об'єктивації знань про світ у мовних формах та відтворенню національного іспанського колориту. Водночас експериментально-фонетичне дослідження виявляє взаємозв'язок між смислом тексту і його просодичною реалізацією. Вирішення поставленої проблеми сприятиме кращому розумінню механізму побудови комунікативно ефективного дискурсу з урахуванням інтеграції одиниць різних мовних рівнів та їхнього впливу на сприйняття художніх текстів казки.

Метою дослідження є визначення основних закономірностей усної реалізації іспанських прозових текстів казки шляхом установлення особливостей функціонування і взаємодії просодичних засобів у забезпеченні цілісності цих текстів та визначення ступеня їхнього впливу на сприйняття казки адресатом.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

- обґрунтувати механізм усної реалізації прозових текстів іспанської казки;
- розкрити основні закономірності взаємодії просодичних засобів із засобами інших рівнів мови в процесі реалізації озвученого тексту казки;
- визначити основні закономірності та специфіку взаємодії просодичних засобів шляхом слухового та акустичного аналізів;
- встановити ступінь впливу просодичних компонентів на сприйняття прозового тексту іспанської казки.

Об'єктом дослідження виступають озвучені тексти іспанських казок.

Предметом дослідження є закономірності функціонування та взаємодії просодичних засобів у реалізації прозових текстів казки іспанською мовою, а також ступінь їх впливу на адресата.

Матеріал дослідження: аудіотексти казок іспанською мовою.

Наукова новизна — це комплексний аналіз функціонування та взаємодії просодичних компонентів та їх вплив на ступінь сприйняття адресатами прозових текстів казки іспанською мовою.

КАЗКА — мовний жанр, що є своєрідним симбіозом народної поезії і художніх творів, емоційного та раціонального, розважального і повчального. Мета казки — художнє зображення певного соціального явища, а також привертання уваги до нього шляхом його образного відтворення. Естетичний та повчальний ефект казки пояснюється впливом її на емоційну сферу і на наочно-образне мислення. Будь-який казковий твір будується за законами фольклорної казки: казковий зачин, казковий сюжет, казкові герої, які дружать, ворогують, люблять, ненавидять, сперечаються, приймають рішення і т.п. — і за цими життєвими вчинками проступають закономірності соціальних явищ, які необхідно засвоїти (О.В.Філіппова).

При усній реалізації казки найважливішим виразним засобом впливу на слухача та його уяву є її просодичне оформлення, а саме її інтонаційний стиль, який відносять до художнього інтонаційного стилю, що створюється поєднанням емотивних та образотворчих

інтоном, а також типовим оповідним тоном, розміреним розповідним темпом. Емоційно-психологічний настрій досягається мовною експресивністю творів казки. Експресивність — це наслідок використання в мові образотворчих мовних засобів — словесної та інтонаційної образності. Щоб мова казки була живою й образною, необхідно зміст її теми зробити наочним, видимим і відчутним. Образ створює найкращі умови для розуміння текстів казки. З огляду на природу мислення, а точніше, на схильність до конкретно-образного сприйняття для більш повного розуміння законів суспільства казковій образи потрібно “опредметнити”, вдихнути в них життя (*almendro vivo/живе оливкове дерево, la estrella inteligente/розумна зірка*). Тому єдність змісту і яскравої, вражаючої форми була й залишається головним естетичним принципом казкових творів. Велику допомогу в цьому надає використання конкретних прикладів, порівнянь, аналогій і т.п. (*más bella que un rayo de sol/гарніша ніж промінь сонця, su espalda de alabastro/її тендітні плечі*). Просодія посідає особливе місце серед мовних засобів у створенні експресії. Завдяки здатності просодичних засобів створювати наочні образи мова глибше проникає в суть явищ. Для цієї мети просодична система має у своєму розпорядженні одиниці, які визначають як образотворчі інтонами (Є.А.Бризгунова). Ці інтонами служать для опису фізичних властивостей, явищ, предметів. Вони впливають на зорове і слухове сприйняття, допомагаючи наочно уявити це явище або предмет. У лексиці, наприклад, це фразеологізми, метафори (*existencia holgada, cascada de dorados cabellos*), у граматиці — суфікси типу — *ita, ísima, ón* (*princesita, ratita, ratón*). У просодії — це складний комплекс таких елементів, як *інтенсивність, мелодика, логічний наголос, пауза, темп, тембр, діапазонна висота, емпатична довгота*. Промовляючи фразу, ми використовуємо майже весь цей комплекс просодичних елементів, кожен з яких виконує певну функцію. Тому функції просодії дуже різноманітні.

Просодія сучасної мови — найдавніша категорія, яка бере свій початок ще до досегментного рівня мови первісної людини, коли вона зображувала голосом якісь властивості об’єктів або дій і передавала таким чином знання про ці властивості іншим. Традиційно в лінгвістиці протиставляються дві полярні функції: граматична (або синтаксична) і емоційна. Те, що традиційно належало до граматичної функції, в даний час розглядається як кілька функцій: розмежувальна (членування мовного потоку на фрази, фрази на синтагми (мовні такти) з вираженням відношень між ними); об’єднавча (об’єднання слів у синтагми); комунікативна (розрізняє комунікативні типи висловлювань); смислорозрізнявальна (просодичне виокремлення важливого логіко-смісловим членуванням). Останнім часом все

частіше говорять про стилістичну функцію просодії. Інтонація мови здатна надати інформацію про те, до якого стилю належить вислів, кому адресовано, з якою метою вимовляється і т.п. Виконуючи функцію розрізнення стилів мовлення, інтонація впливає на сприйняття. Просодичне оформлення, відповідне стилю, полегшує розуміння змісту, і це відбувається тому, що у свідомості носія мови вже закладені інтонаційні моделі текстів, різних за стилем. Якщо інтонація тексту відповідає цій моделі, текст легко сприймається слухачем. Тісно пов'язані зі стилістичною функцією просодії особисті характеристики мовця: його стать, вік, соціальний статус, професія і т.п., які знаходять своє яскраве вираження в інтонації. В нашому уявленні вже існують просодичні моделі мовлення казкаря, казкових героїв. Звідси вирази: “говорить, як лисиця”, “розповідає казки”, “королівський тон” і т.п. Тому, говорячи про стиль озвучених текстів казки, необхідно виокремити також експресивну функцію просодії. Інтонаційні малюнки казки відрізняються від інших жанрів мови і тривалістю пауз, і мелодикою, вони навіть мають свій характер логічного виділення. Мова казки відрізняється невимушеністю й емоційністю. У ній пауз більше, ніж в інформаційному повідомленні по радіо чи телебаченню. Темп мовлення для слухачів казки більш повільний.

Завдяки експресивній функції просодії можна говорити про емоційне ставлення або емоційний стан мовця в момент мовлення. Довгий час науковцями ця функція не визнавалася як лінгвістична. Однак у сучасній інтонології, де інтонація розглядається як засіб організації озвученого тексту, а текст є відображенням не тільки об'єктивної реальності, а й суб'єктивної (внутрішнього стану) (І.Р. Гальперін), функція позначення та вираження емоцій стала визнаватися лінгвістично. Емоційний стан, ставлення оратора до предмета розмови легко розпізнається за тембром і темпом мовлення. Бажаючи висловити емоції, ми вдаємося до вже усталених у мові інтонаційних модуляцій, що змушує науковців говорити про спеціальні інтонаційні одиниці, які мають емоційне значення. Просодичні елементи проявляють себе в мові у взаємодії, групуючись у відповідні моделі: так, позитивні казкові герої у стані радісного збудження говорять підвищеним тоном або вживають різні види тону від екстрависокого до низького, зростає швидкість зміни ч.о.т., висока гучність, теплий тембр. Негативні персонажі вимовляють фразу ніби в шумовому тембрі, мелодика мало змінюється, наближаючись до рівного тону, інтенсивність знижується, особливо чітко вимовляються слова, спостерігається емфатична довгота.

Дослідження просодичної організації тексту має ті переваги, що дозволяє простежити реалізацію всіх просодичних функцій, властивих

йому. Шлях від форми до значення, від значення до функції дає можливість розглянути кожний просодичний параметр окремо.

Просодично **пауза** — це перерва в мовленні, вона виступає як засіб членування мовного потоку. За допомогою паузи ми поділяємо мовний потік на більш дрібні складники: текст — на абзаци, абзац — на фрази, фрази — на синтагми. Такі паузи називаються граматичними, або логічними, оскільки вони утворюються в місцях, призначених для членування. Граматична пауза супроводжується зміною тону. Використання таких пауз в усному мовленні пов'язане з логіко-смысловим членуванням мови і прогнозується самим ходом мови. Граматичні паузи можуть бути реальними і нереальними. Граматичні реальні паузи за тривалістю можуть бути короткими, середніми і тривалими. Тривалі паузи необхідні в кінці речень, абзаців, тексту. Середні й короткі — усередині фраз для поділу на мовні такти. Також тривала пауза — ефективний засіб виокремлення головного, з її допомогою вводиться новий образ, новий казковий герой. Якщо пауза виникає в усному мовленні в місцях, не призначених для членування, її називають неграматичною, або паузою хезитації – коливання. Вона може виникнути з різних причин — диктор замислився над тим, як йому висловитися точніше, або відволікся. Таку паузу мовець може використовувати й навмисне як риторичний прийом поживлення мови, надання їй природності, розмовності (*que era* ⁽²⁰⁰⁾ *una vieja* ⁽⁷⁰⁾ *que ya conocemos...*; *Qué* ⁽¹⁴⁰⁾ *'malo* ⁽¹⁸⁰⁾ *soy* ⁽⁷⁰⁾ *yo!*).

У мові озвучених казок нерідко виникає така пауза, коли казкар замислився, як йому краще сказати, які прийоми привертання уваги використати, адже озвучений текст казки — це не тільки підготовлене мовлення, це ще й імпровізація. Таким чином, пауза хезитації позначається як риторичний прийом, як вичікувальна пауза. Така пауза — прийом залучення слухача в активне мовне спілкування. Уміло роблячи такі паузи, диктор дає можливість щось пригадати чи осмислити отриману інформацію, вступити в діалог, мислимий або реальний. Усе це полегшує процес сприйняття й осмислення. Такі паузи, як правило, супроводжуються особливою мімікою, “інтригуючим поглядом”. Слово, що передує вичікувальній паузі, вимовляється ніби з хвилеподібною мелодикою, часто в повільному темпі (1,5–2 скл/сек). Тому слухачі таку паузу добре вгадують за мелодикою, яка їй передує. Паузу також можна використовувати як риторичний прийом для залучення уваги ще на самому початку тексту: навмисне затягнуте мовчання безвідмовно приковує увагу і викликає інтерес.

Усе сказане вище стосувалося живої мови, тієї, яка народжується в момент спілкування. Що ж стосується логічного

наголосу, то **логічний наголос** — це довільне виокремлення одного з компонентів висловлювання. Переміщення логічного наголосу змінює смисловий акцент висловлення. При інтонаційному виділенні певних слів підвищується ступінь їх короткочасного запам'ятовування. Якщо мовець чітко розставляє логічний наголос, слухачеві зовсім не важко визначити ключові слова і стежити за логікою думки. Цього не відбувається, якщо слова, що несуть основну інформацію, не виокремлюються. Логічний наголос допомагає слухачеві орієнтуватися в інформації, відокремлювати важливе від не настільки важливого. Як правило, при введенні нових казкових образів логічним наголосом логічно виділеними виявляються слова, що вказують на ознаки — логічно виокремленими стають переважно дієслова та доповнення. Логічний наголос може мати висхідний тон або спадний. Спадний тон сильніший порівняно з висхідним. Якщо на початку слово вимовляється низхідним тоном (цьому сприяє і місце розташування слова в кінці фрази), то згодом наголос переходить на слова, що характеризують це явище. Плануючи партитуру казки, необхідно, перш за все, визначити слова, що несуть основне смислове навантаження (як правило, одне і більше в мовному такті й у фразі, причому фразовий наголос сильніший за тактовий). Правильно розставлений логічний наголос допомагає виявити логіку і динаміку тексту.

Інтенсивність — це сила промовляння, або гучність. Вимірюється звуковою енергією. Цей елемент інтонації часто ототожнюється з гучністю, але інтенсивність вказує не тільки на гучність. Інтенсивність виражається і в шепоті. Вимовляючи пошепки якісь слова, ми можемо вкласти в них максимум енергії. Коли розповідають казку (а це відбувається лише в обстановці довіри), підвищена гучність виправдана лише в кульмінаційних частинах (72 – 85 ВО/відносних одиниць), тому що підвищена монотонна (не гнучка, не мінлива) гучність може сприйматися негативно. Інтенсивність, як і пауза, лежить в основі деяких риторичних прийомів залучення уваги. Так, висловлювання на самому початку, а також під час розвитку подій казки можуть вимовлятися навмисне тихо (*Y sabéis, queridos amigos..., La historia que vamos a contar...*). Лінгвісти це називають технічним прийомом привертання уваги. При цьому має місце парадоксальне явище: чим тихіше, тим більше уваги. Психологічно це зрозуміло. Коли слухачеві необхідно передати важливу інформацію, мова зі зниженою інтенсивністю тільки спричиняє його увагу. Але в будь-якому випадку варіювання гучністю завжди більш дієве, ніж її одноманітність. А в ситуації без умілого використання цього елемента просодії не може бути й мови про ефективне комунікативно-прагматичне спрямування. Підвищена гучність у мовній свідомості

асоціюється з найбільш важливим у повідомленні, з його емоційним наповненням. Так, за допомогою сильної інтенсивності у текстах казки маркуються ознаки таких суттєвих понять, як, наприклад, *добро і зло* (76-83 ВО).

Важливу роль у просодичній організації казки виконує також мелодика. **Мелодика** — це зміна висоти тону при промовлянні фрази. Різні мелодійні фігури — підвищення тону, або висхідний тон, зниження тону, або спадний тон — можуть змінювати характер висловлювання. Висхідний тон сигналізує про незакінченість висловлювання, про питальний характер фрази (*O, ¿pero era hoy?↑, ¿...si no comemos antilopes?↑*). Тон, що знижується — про завершений характер висловлювання, розповідне значення фрази (*Entretanto la tortuga Margarita delante de su madriguera hacia gimnasia.↓*). Спадний тон притаманний словам з більш сильним логічним наголосом. Висхідна мелодика підводить до важливого в повідомленні, бо найбільш важливе вимовляється з низхідною мелодикою (*..y de pronto↑ una hada →, joven y hermosa, → se acercó al rey↓...*). Рівний тон маркує другорядну, додаткову інформацію.

Діапазонна висота — висота основного тону висловлювання щодо всього діапазону голосу людини. Її відносять до просодичного елемента тому, що відрізок мови — фраза, синтагма — може бути вимовлений у середній, нижній або високій смузі діапазону, і це буде пов'язане з комунікативним наміром мовця і з вольовим та емоційним змістом самої мови. Людське вухо, сприймаючи різні модуляції голосу, чудово відчуває найменші частотні зміни. Для людей, що спілкуються, зміна діапазонної смуги мовця — це сигнал про його певні наміри, змінення настрою. Зображаючи в казці тварину або якого-небудь казкового героя, змінюють саме діапазонну смугу голосу.

Наведемо приклад з казки *La Tortuga y la Liebre*. Говорячи голосом черепахи, казкар навмисне знижував тон — промовляв слова в нижній діапазонній смузі; мова Зайчихи протікала у верхній діапазонній смузі. Низький діапазон також слугував засобом зображення і зовнішнього образу Черепахи (велика, незграбна), верхня смуга діапазону допомогла передати образ Зайчихи (маленька, швидка). Так інтонаційний контраст сприяв сприйняттю цих двох героїв.

Використання різних просодичних засобів з тією самою метою дозволяє мовцеві уникати одноманітності інтонації, підтримувати увагу. Зміна казкарем діапазонної висоти під час опису казкових персонажів свідчить про те, що він зображує й оцінює чужу мову, тому слухач з легкістю розрізняє позитивні і негативні персонажі казки. Високі діапазонні висоти казкар часто використовує також,

вимовляючи спонукальні фрази. Висока діапазонна смуга висловлювань свідчить про доброзичливе ставлення (220-400 Гц), низька діапазонна смуга в нашій свідомості асоціюється з обуренням, незгодою (99-175 Гц). Тому фрази, які позначають негативні події або поняття, часто звучать у низькій діапазонній смузі. Мовлення у звичайній ситуації протікає в середній діапазонній смузі. Але ця середня смуга діапазону не в усіх однакова. Таким прийомом користуються актори, коли зображають голосом відповідну інтонацію — мову злої відьми чи доброї феї.

Темп (швидкість протікання мовлення) відіграє в текстах озвучених казок велику роль у розмежуванні важливого і неневажливого, а головне, у характеристиці звучання текстів казок. Порівнюючи темп інформаційного повідомлення і казкового оповідання, можна помітити, що темп інформаційного повідомлення пришвидшений, темп казки розмірений, частіше уповільнений. Уповільнений темп до самого кінця тексту служить засобом створення інтонаційної цілісності і свідчить про завершеність. Середній темп іспанської казки — це 2,8 – 3,6 скл/сек. Такий темп дозволяє слухачам зосередитися, увійти у світ казкових дій. Лише пришвидшений темп у кульмінаційній частині свідчить про напружену боротьбу між *добрим і злом*. Якщо ж мовець уміє утримувати середній розповідний темп протягом усієї казки, то уповільнення або пришвидшення з риторичною метою буде чітко сприйматися слухачем. Таким чином, темп уповільнюється, коли наголошують на чомусь важливому (*yo lo maté.../2,3*), а також для залучення уваги, коли зображується щось повільне (*Y sabéis, queridos amigos.../2,5*). Темп уповільнюється на важливих та незнайомих словах, при введенні нових образів (*Un día, el joven.../2*). Уповільнений темп на особливо важливому полегшує сприйняття, дозволяє осмислити логіку розвитку казкових подій, не втратити жодної важливої ланки в ній. Різновидом уповільнення темпу є поскладове промовляння. Цей прийом використовується при введенні нового, для виокремлення слів і словосполучень особливої важливості. Поскладове промовляння сигналізує про необхідність звернути увагу на це слово, запам'ятати його. Темп пришвидшується, якщо дається інформація менш важлива або добре знайома, коли зображується щось швидке, а також на словах, які не мають основного смислового навантаження і відтворюють відоме.

Пришвидшення темпу поєднується з верхньою діапазонною смугою. Такий комплекс інтонаційних засобів підказує слухачеві, що запропонована інформація явно має бути йому відома. Уповільнення темпу на новому понятті, новому образі спонукає звернути особливу

увагу на це поняття, а пришвидшення і верхня діапазонна смуга — на спонування, вказуючи на вже відоме.

Емфатична довгота — один із засобів створення експресивності мовлення. Емфатична довгота (емфаза) — збільшена тривалість одного або декількох звуків у слові. Ефект емфатичної довготи створюється перевищенням тривалості звука, очікуваної при цьому темпі мови. В озвучених текстах казки емфатична довгота зазвичай використовується для підкреслення й виокремлення важливих у смисловому плані понять. Для підкреслення протиставлення *добра злу* слова, які детермінують ці поняття, вимовляються з емфатичною довготою на фоні відносно рівного тону. Емфатична довгота може супроводжуватися зміною діапазонної висоти звуку, підвищенням або зниженням ч.о.т. У такому випадку вона є яскравим засобом створення експресивності в мовленні. Так, емфатичне виділення у верхньому діапазоні свідчить про *добро*, про прихильне ставлення. А емфаза в нижньому діапазоні — про протилежне, про *зло*, про негативне. У цьому можна переконатися, простеживши, як фраза вимовляється позитивним казковим героєм і негативним. Такий риторичний прийом може використовувати і казкар, зображуючи позитивних і негативних казкових героїв.

Тембр в озвучених текстах казки — це характер їх звучання, інтонаційне забарвлення. Для характеристики тембру казки використовують слово “тон”: розповідний тон, інтригуючий тон, гнівний тон і т.д. Тембр, на думку деяких учених, є поєднанням висоти тону і додаткових обертонів (Т.А.Ладигенська). Кожна людина має даний їй від природи тембр голосу, тому ми і розрізняємо голоси людей. Цей тембр не є елементом просодії, він природний, індивідуальний і залежить від будови мовного апарата. Інтонаційний тембр — це елемент просодії. Він утворюється шляхом взаємодії діапазонної висоти та інтенсивності. Такий підхід до трактування тембру знайшов відображення в Словнику лінгвістичних термінів О.С. Ахманової, у якому дається тлумачення двох термінів — тембр I і II. Тембр I характеризує кожного індивіда, а тембр II має специфічну супрасегментну характеристику, забарвлення мови, що надає їй експресивно-емоційних властивостей. Так, інтонаційний тембр текстів казки може надати мові тих чи інших емоційних або експресивних відтінків. Він бере участь у вираженні емоцій чи зображенні казкових образів засобами інтонації. Він відповідає за вираження ставлення до казкових героїв, до їхніх вчинків та вад. Тембр — один з тих просодичних елементів, які сприймаються одразу, з моменту промовляння перших слів, і мають особливість мимоволі викликати відповідну реакцію слухачів. Так, сухим, холодним тембром зображують негативних героїв, *зло*. М'яким, теплим, піднесеним

позначається образ *добра*. У науці описані емотивні значення тембру, які виражаються в стійких характеристиках тембру.

Підсумовуючи сказане вище, можна констатувати своєрідну ієрархічну трирівневу залежність елементів просодії. Її *нижній* ярус займають елементи, що відповідають за логічний бік мовлення; вони структурують інтонацію фраз у будь-якій ситуації спілкування: це пауза, логічний наголос, мелодика. Так, логічний наголос супроводжується зміною мелодики, яка у свій час може супроводжуватися і паузою, що є характерним, наприклад, для введення або зображення нового образу. Пауза і мелодика пов'язані у функціях оформлення фрази в єдине ціле і поділяють її на синтагми. Тривалість пауз і ступінь вираження мелодійних коливань залежать від змісту і жанру мовлення.

Середній ярус займають елементи, які вносять додаткові, вольові відтінки: інтенсивність і діапазонна висота. Використання цих елементів пов'язане з комунікативною метою, вольовим впливом і залежить від характеру відносин учасників комунікативного акту. Існує взаємозалежність просодичних елементів нижнього та середнього ярусів. Так, логічний наголос часто супроводжується посиленням інтенсивності або зміною діапазонної висоти мелодики на логічно важливому, що особливо властиве мові казкаря. *Верхній* ярус становлять просодичні елементи, які відповідають за емоційно-експресивну сторону мовлення: темп, тембр, емфатичну довготу. Варіювання цих елементів є характерним для жанрової специфіки мовлення (офіційне мовлення, художня образність, невимушене, дружнє спілкування). Так, темп і емфаза спільно беруть участь у вираженні експресії мовлення. Їх часто використовує казкар для створення дружньої атмосфери спілкування, для пробудження цікавості та інтересу. Цій меті служить і тембр, який передає найменші відтінки емоційного наповнення висловлення. У ситуації спілкування уповільнення темпу казкарем часто супроводжується логічним наголосом при поясненні якоїсь події, використанням емфатичної довготи. Темп мовлення пов'язаний з інтенсивністю і паузою. Уповільнений темп, підвищена інтенсивність і тривалі паузи використовує диктор для характеристики казкових героїв, оцінки їхніх вчинків. Паузи, середній темп із середньою інтенсивністю — це характерна мова розповіді казки або розповідь про другорядні події. Пришвидшення темпу з короткими паузами сигналізує про нову, важливу інформацію (особливо це помітно в кульмінаційній частині тексту). Зміна тембру залежить від зміни діапазонної висоти і використовується в текстах художнього реєстру для створення образу персонажа або для зображення казкового світу.

Отже, можна зробити висновок, що для повного і правильного розуміння і сприйняття текстів казок диктор (а в нашому випадку мова йде про казкаря) робить логічний наголос на словах, що несуть основний зміст; для виокремлення важливого, акцентування уваги, при зображенні казкових персонажів або нових, невідомих образів аудиторії він уповільнює темп, робить паузи, збільшує інтенсивність голосу; для створення невимушеної атмосфери спілкування він використовує паузи хезитації, варіює уповільнений і пришвидшений темп; для пробудження інтересу робить вичікувальні паузи, використовує “теплий” тембр, підвищення тону, емоційну довготу.

Названі модифікації просодичних компонентів та їх взаємодія в оформленні дискурсу іспанської казки забезпечують виконання основної прагматичної мети. Гармонізація характеристик просодичної організації цього дискурсу, які виражаються через параметри тональної, динамічної й часової підсистем, підкреслює експресивність, позитивну цінність та емоційність прозових текстів іспанської казки, а також унікальність та особливість просодичного образу кожного казкового персонажа, де певний параметр стає провідним, що забезпечує тематичну цілісність тексту й відповідає комунікативно-прагматичному навантаженню іспаномовного художнього тексту.

Теоретичне значення дослідження полягає в подальшому розгляді дискурсу казки в аспекті взаємозв’язку семантики, прагматики і просодії; воно сприятиме виявленню просодичних універсалій різних комунікативних жанрів. **Перспектива** наукових досліджень полягає в поглибленому вивченні специфіки процесу міжособистісного спілкування і визначенні передумов адекватного використання комплексу фонетичних засобів з урахуванням позамовних чинників комунікативної ситуації.

Література

1. *Адлейба Д. Я.* Стиль сказки и его устные основы. Автореф. дисс. ... канд. филол. наук. М., 1980.
2. *Егорова О. С.* Коммуникативно-функциональная типология высказывания в современном французском языке. Автореф. дисс. ... д-ра филол. наук. СПб., 2000.
3. *Єсипович К.П.* Образ чарівного у французькій народній казці (лінгвокогнітивний аспект) Дис... канд. филол. наук: 10.02.05. –К., 2006.-220с
4. *Калита А.А.* Система фонетичних засобів актуалізації смислу висловлювання (експериментально-фонетичне дослідження англійського емоційного висловлювання): Дис...д-ра філ.н. 10.02.04/КНЛУ –К., 2002. -566с.

5. *Мелетинский Е.М.* Герой волшебной сказки. М.: Изд-во вост. лит., 1958.
6. *Мелетинский Е.М.* Поэтика мифа. -М.:Школа / Язык русской культуры.1997.-407с
7. *Москальская О. И.* Грамматика текста. М.: Высшая школа, 1981.
8. *Мастилко Н.В.* Поэтика іспанської побутової казки. // Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики. -К: КНУ ім. Т.Шевченка, 2002.-Вип.1-С.133-137.
9. *Саенко Т.И.* Интонация как средство реализации коммуникативно-прагматической динамики текста английской волшебной сказки (экспериментально-фонетическое исследование): Дис... канд. філол. наук: 10.02.04. -К., 1987.
10. *Скробот А.И.* Просодия информационного сообщения (экспериментально-фонетическое исследование на материале испаноязычной прессы): Дис... канд. філол. наук.: 10.02.05. -К., 1992.
11. *Alvarez Muro, Alexandra* Oralidad en prosa. Reflexiones sobre la transcripción. Caracas: Revista de Lingüística Aplicada, 1995.
12. *Antonio Quilis* Tratado de fonología y fonética españolas: Madrid: Gredos, 1999.
13. *Albald Hernandez Maria Jose* La audición y la recepción del habla / Escuela de verano de Madrid. –Madrid, 2005.

The task of this paper is to analyse and estimate prosodic regularities in Spanish tales. The analysis reveals the internal dynamics as the interplay of various prosodic features within its topic structure. It was determined that the prosodic organization of Spanish tales as a part of its communicative strategy reflects the correlation between the suprasegmental level units of the Spanish tales whose effectiveness is assured by the prosodic parameters harmonization.

Key words: discourse, addresser-addressee interaction, prosodic organization, communicative strategy, communicative and pragmatic dominant, genre, prosodic parameters harmonization

Задача этой статьи — проанализировать и охарактеризовать просодическую организацию звучащих текстов испанских сказок. Анализ выявляет внутреннюю динамику и взаимодействие различных просодических особенностей, и было определено, что просодическая организация текстов испанских сказок, как часть текстовой стратегии отражает корреляцию единиц супрасегментного уровня, чья эффективность зависит от гармонизации параметров.

Ключевые слова: дискурс, взаимодействие адресанта и адресата, просодическая организация, коммуникативная стратегия, коммуникативно-прагматическая доминанта, жанр, гармонизация просодических параметров.